

החובל פרק שמיני בבא קמא

פ"ט.

עין משפט
נר מצוה

והרי היא חספיו. דאי ודאי נתגרשה ע"י עדים אחרים כי משתכחי הכך עדים וזממין הוו משלמין לה כל כתובתה דהא צעו לאפסודי כולה מינה דקאמרי נתן לה אכל השתא שמה אינה עמידה לטוול כתובתה לעולם שמה תמות וירשנה בעלה ונמלא שלא היו מפסדין

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

והרי היא תחתיו ומשמשותו ונמצאו וזממין אין אומרים ישלמו כל כתובתה אלא טובת הנאת כתובתה איזהו טובת הנאת כתובתה ^אאומדין כמה אדם רוצה ליתן בכתובה של זו שאם נתארמלה או נתגרשה ואם מתה יירשנה בעלה ואי סלקא דעתך ליתא לתקנת אושא אמאי יירשנה בעלה תובין כתובתה לגמרי אמר אבוי אם אמרו בנכסי מלוג יאמרו בנכסי צאן ברזל אמר אבוי טובת הנאה * הואיל ואתא לידן נימא בה מילתא טובת הנאה לאשה הויא דאי ס"ד לבעל הויא לימרו לה עדים מאי אפסדינג אי הות מובנת לה לטובת הנאה בעל הוה שקיל מינג אמר רב שלמן משום דאיכא רווח ביתא אמר רבא *הלכתא טובת הנאה לאשה ואין הבעל אוכל פירות מאי טעמא פירא תקינו ליה רבנן פירא דפירא לא תקינו ליה רבנן כי אתא רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע מבי רב אמרי תנינא לתקנת אושא העבר והאשה פניעתך רעה החובל בהן חייב והם שחבלו באחרים פטורין * ואי ס"ד ליתא לתקנת אושא תובין נכסי מלוג ותתן ליה ולטעמך נהי נמי דאיתיה לתקנת אושא ולא מצוי מוזבנה לגמרי תובין לנכסי מלוג בטובת הנאה ותתן ליה אלא דלית לה ה"ג דלית לה ותובין כתובתה בטובת הנאה ותתן ליה הא מגי רבי מאיר היא דאמר ^אאסור לו לאדם שישא את אשתו אפילו שעה אחת בלא כתובה וטעמא מאי כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה הכא לא מגרש לה דאי מגרש לה אתו הגך דובני גבו לה לכתובתה מיניה אלא טובת הנאה מילי נינהו לא משתעבדי אלמיה לא מילי דמזדבני בדינרי נינהו אלא משום דשמואל ^אדאמר שמואל יהמכור שטר חוב לחבירו וחזר ומחלו ודאי יורש מוחל אמרי זבוני וזבין ותתן ליה ואי מחלה ליה לגבי בעל המחלה אמרי כל לגבי בעל ודאי מחלה ליה ולהוא זבינא בדיים לא אפסדינהו וכי תימא זבינא ניהיליה לההוא דחבלה ביה בטובת הנאה דאי

אזתה כלום לפיכך אין אומרים ישלמו לה כתובתה אלא אומדים כמה אדם רוצה ליתן לה מיד בכתובתה על הספק שאם נתארמלה או נתגרשה יעלנה הוא ואם תמות יירשנה בעלה והוא יפסיד מה שנתן ומים הללו יתנו לה העדים לטובת הנאה זו מפסדין אותה מיד שאם תצא למוכרה בטובת הנאה זו לא תוכל. טובת הנאה כלומר דבר מועט: אם אמרו בנכסי מלוג. שמואל למוכרין ואין צבעל מויליא מיד הלכות שהרי אם פיתחו פיתחו לה ואם הומירו הומירו לה: יאמרו בנכסי צאן ברזל. בכתובתה דהיינו דנוינא שהניקסו לו בשומא מצית אביה וכוונתן אותה בכתובתה ומקבל עליו חתן אחריות ואם פיתחו פיתחו לו ואם הומירו הומירו לו כדאמרין [בציטמות בלמנה לכהן גדול (דף ק"א)]. נכסי צאן ברזל נכסים העומדים באחריות המקבל לשלם כעין צרול זה שהוא קשה להיות פוחת והתם ודאי לא מצי נוטלין נוח לאשה למוכרה בחייה כדי שתהא פרנסתה מנויה בציטה צריות: ואין צבעל אוכל פירות. לא אמרינן יקח בהן קרקע והוא אוכל פירות: ומילי לא משתעבדי. לניק: וחזר המוכר ומחלו לו מחול. הלכך אי אמרינן לה תזבין מפסדינן ליה ללוקח דהיא הדרה ומתנה לכתובתה לבעל הואיל ועל כרחיה היא מוכרתה: ה"ג

גליון הש"ס

גמ' הואיל ואתא לידן. שבת דף פ"ג ע"ב ופ"ד: תוס' ד"ה כל וכו' דמפסד ג' אינו מועיל בכתובה. עיין גליון דף ע"א תוספות ד"ה אמטלנלין:

מוסף רש"י

ליתן בכתובה של זו. מספק. שאם נתארמלה או נתגרשה. יעלנה לוקח, ואם מתה יירשנה בעלה. ויפסיד משומי (מכות ג.) המוכר שטר חוב לחבירו. שמיני לו ליה למלוה ממון ומכר לו המלוה את שטר ליד לוקח ומכרו לו וכמו לו ק"י ק"י אינו וכל שפנייה, אי נמי כדפסקין התם (ב"ב ע"ג.) הלכתא איתיה נקטת במסירה (רשב"ם ב"ב קס"ח.) וחזר ומחלו. המוכר שהוא מלוה ממנו ללוה, מחול. דלמא ליה ליה ללוקח לאו בעל דברים דדיי את (כתובות פ"ח) דלא מכר לו לאשתי לתי אלא כל זכות שבתא לדי, ולא עדיף האי לוקח ממלוה דלמי משתמי דמלוה ומיח משומי יחזיר לו מוכר ללוקח, דהא הלכתא היא דדייקין דינא דגרמי וזה הפסד משומי כסוף שערותיו של חבירו, דקיימא לן דחייב, משום שבעד נכסיה רפסו לרב אפי' זבני מיינה כי כסוף ללמא (רשב"ם ט"ו.) ואפילו יורש. של מלוה, מוחל. שהיה לא נתחייב ללוקח כלום אלא מחמת תימור והרי ומכר אללו (קדושין פ"ח.) ומכר הוא דלא אלים כח של לוקח במה שמסר לו שטר המלוה אלא לזכות בחוב המלוה על המקום הלואה או היקף, אך לא נפקר שערותיו מן המלוה, וקרינא פיה עבד ליה לאש מלוה ויכול למחול שערותו (רשב"ם ט"ח.)

כ"א א מיי פ"ב מהל' עדות הלכה א סגן עשין קי טו"ח"מ סימן ל"א: ע ב טו"ש"ע א"ע סימן פה סעיף ז: ע"א ג מיי פ"י מהלכות אישות הלכה י ופ"ד מהלכות מוהל ומזיק הלכה י"ח סגן עשין מח וסימן ע טו"ש"ע א"ע סימן א סעיף ג וסימן קה סעיף א וטו"ש"ע ח"מ סימן סגן סעיף ז: ע"ב ד מיי מהלכות מביאה הלכה י"ג ו"ע"ש סגן עשין פ"ב טו"ש"ע ח"מ סימן סו סעיף ב"ג:

רבינו הגאון

אמר רבא הילכתא טובת הנאה לאשה ואין הבעל נודחיל. פירות. מאי טעמא, פירא תקינו ליה רבנן לבעל, פירא דפירא לא תקינו ליה רבנן. ולא עברה הדין קרשיא ונודחיל. ואמי טוב, תנינא לתקנת אושא הא דתנן העבר והאשה פניעתך רעה והחובל בהן חייב, והן שחבלו באחר פטורין, ואי סלקא דעתא ליתיה תובין אושא, תובין מהימם ולאחר מיתה ותחייב ליה לנחבל. ולטעמך, תובין נכסי מלוג בטובת הנאה ותחייב רבנן, ולא שמעינן מינה רבנן, ותתן לתקנת אושא. אמר רבא הילכתא טובת הנאה לאשה, פירי כלומר האשה תחת בעלה ומכרה כתובתה לאחד על דעת שאם נתארמלה או נתגרשה יקח מה שבכתובתה עד גמרא, ואם תמחול היא לא יקח כלום. זה המכר יקרא טובת הנאה והדימים שלה הן, ואין לבעל לימור נקח בדמים קרקע ואוכל פירותיה כדון נכסי מלוג, ואי חייבת לה, לזבניו בכתובתה בטובת הנאה ותחייב ליה, פירי נחבל. המוכר שטר חוב לחבירו וחזר ומחלו מחול בה, כל לגבי בעלה

דיש לו לתנא לשנות ריבוי תשלומין גבי עדים וזממין כמו שיכול להרבות אלסם ואח"ל דנכסי צאן ברזל יכולה למכור אם כן יותר היו מפסידים הזוממין לאשה כשהיו אומרינן שגירשה ונתן לה כתובתה על נכסי צאן ברזל שהיתה יכולה למכור לגמרי מעל מנה ומאחיס שאין יכולה למכור לגמרי אכל בהיא [דמכות] (דמכורה) שצאין להעיד ולהפסיד לבעל שאומרינן שגירשה ולא נתן כתובה יותר היו מפסדין לו על מנה ומאחיס שהיו מחייבין אותו ליתן ושמה היה נפטר מלינתן אם תמות האשה בחייו מעל נכסי צאן ברזל דשמה ממכור האשה ולא יפטר בנימתה ולכן נקט הזממן על דבר שיש בו ריבוי תשלומין אלסם: פירא דפירא *א תקינו ליה רבנן. היינו צמילי דלתו מעלמא כגון טובת הנאה לכתובה וכגון גונב ולד זהמת מלוג דמשלם כפל לאשה כדאמרין בריש האשה שנפלו לה נכסים (כתובות דף ע"ג.) משום דלא תקינו ליה רבנן פירא דפירא אכל פירא דפירא דלמי מגופיה כגון ולד ולדנת זהמת מלוג פשיטא דמקינו ליה רבנן דמתן לעולם הוא אוכל פירי פירות ונראה דפירי דפירי לא תקינו ליה רבנן דהתם לא הוי כי האי דהכא דהיינו דמשלם כפל לאשה נראה דצומו כפל ילקח קרקע והוא אוכל פירות ונראה נמי דכ"ש גונב זהמת מלוג עגמא דמשלם כפל לאשה:

טעמא מאי שרא תהא קה בעיניו להוציאה. ומינה

דכריש א"ע"פ (כתובות ד' ט'): משמע ללא היינו טעמא דר"מ גבי הא דמתן רבי מאיר אומר כל הפוחת לזממה ממאחיס ולאמנה ממנה הרי זה צעילתו צעילת זנות ודייק בגמרא כל הפוחת אפילו צמנאה אלא קסבר תנאו בטל ואית לה ויבין דלמא לה לית לך אלא מנה לא סמכה דעמה והוי צעילתו צעילת זנות הא שמעינן ליה לר"מ דדרכנן תנאו קיים משמע דמשום שיש לה ולא סמכה דעמה כשאמר לה לית לך אלא מנה הוא דהוא צעילתו צעילת זנות הא אם הוה תנאו קיים ולא היה לה כלל לא היה צעילתו צעילת זנות וי"ל דכ"ש אי תנאו קיים ולית לה דהוא צעילתו צעילת זנות אלא התם דייק דקסבר תנאו בטל מלמא קמי צמנא שצין לה מנה כו' ש"מ דה"ק כל הפוחת אפי' צאנו ענין שיש לה כגון בסוף ביאה דאמר התם בסוף שמעתי דדברי הכל אינה מוחלת וי"ל דלשון כל הפוחת משמע שהוא פוחת זה ובסוף ביאה אין יכול לפחות אלא היא פוחתת לעצמה ולא שייך לשון פוחת אלא בנתנה אי נמי מדנקט כל דייק:

ב"ב אגבי בעיה ודאי מחלה.

וא"ת ותזבין לבעל גופיה ומיחבי ליה לנחבל וי"ל שהבעל לא ירצה לקנות שלא להפסיד לאשתו אי"ה הא מוקמי לה בסמוך כר"מ דאמר לשהות עם אשתו בלא כתובה אסור וא"ת והיאך יכולה למחול האמר בריש א"ע"פ (כתובות דף ט"ו.) דבסוף ביאה אינה יכולה למחול וכ"ת דכתבה ליה התקבלתי הא משמע דפרק גערה (שם דף ט"א.) דלר"מ אפי' בהתקבלתי אין יכולה למחול וי"ל ה"מ בתחילת הסוגיא אכל לפי המסקנא דהתם דמפליג ר' יהודה בין כתבה ליה התקבלתי ה"ה לר"מ וא"ת ואכתי היאך תמחול הא מוקמינן לה כר"מ דאמר אסור לשהות עם אשתו בלא כתובה וי"ל לאחר שתמחול יחזור ויכתוב לה כתובה ועי"ל דאפילו א"ת שצין יכולה למחול צעודה תחתיו אכתי יעשה קניינא ויגרשנה ותמחול לו ואח"כ יחזירה וא"ת כיון דאתיא כר"מ דדאין דינא דגרמי א"כ לא תהא רשאה למחול מפני שתצטרך לשלם ללוקחות דאמר בהמוכר שטר חוב לחבירו וחזר ומחלו מחול ואמרינן התם (כתובות דף ט"ו.) דלמלאן דדאין דינא דגרמי מגבי ביה דמי שטרע מעליא ומיחוי מצי למימר דאפ"ה לא תחוש ותמחול כיון דהשתא ליה לה מדי לשלמי אע"ג לכשתתאלמן תצטרך לשלם יותר מ"מ חשיב ליה אטרופי צ"י דינא כדבי כיון דסוף סוף השתא מיחיה לא משלמין מידי ולמאי דרגיל ר"ת לפרש דאין חייבת לשלם אפילו לר"מ אלא מה שקבלה א"ת ט"פ ואין להאריך כאן בדבר זה הקשה הר"ר שמואל ב"ר חיים ותזבין כתובתה צממנד שלשתן דאז אין יכולה למחול כמו שרגיל ר"י לקדק מההיא דמניא בהאי מקדש (קדושין דף מ"ו.) התקדשי לי בשטר חוב או שהיה לו מלוה ציד אחרים והירשה עליהם רבי מאיר אומר מקודשת ותכמים אומרים אינה מקודשת ומסיק דבמלוה בשטר קמפנלי צאשה סמכה דעמה דוכוילי עלמא אית להו דשמואל דאמר המוכר שטר חוב לחבירו וחזר ומחלו מחול וממלוה על פה פליגי דברב הוה דאמר תנאו לפלוני צממנד שלשתן קנה דרבנן לית להו שיעיל מעמד שלשתן במלוה אלא בפקדון ואם היה יכול למחול מהו חושש אי אית להו דרב הוה במלוה כיון דקבירא ליה דלא סמכה דעמה וסירך ר"י * דמעמד שלשתן אין מועיל בכתובה צעודה תחת בעלה כיון דעדיין לא ניתנה לגבות וא"ת ויכתוב שטרע בשמייה דאז לא מצי מחלה כדאמר בהכותב (כתובות דף ט"ו.) והכא יחיא דשמה בעל לא ירצה אכל בסמוך גבי